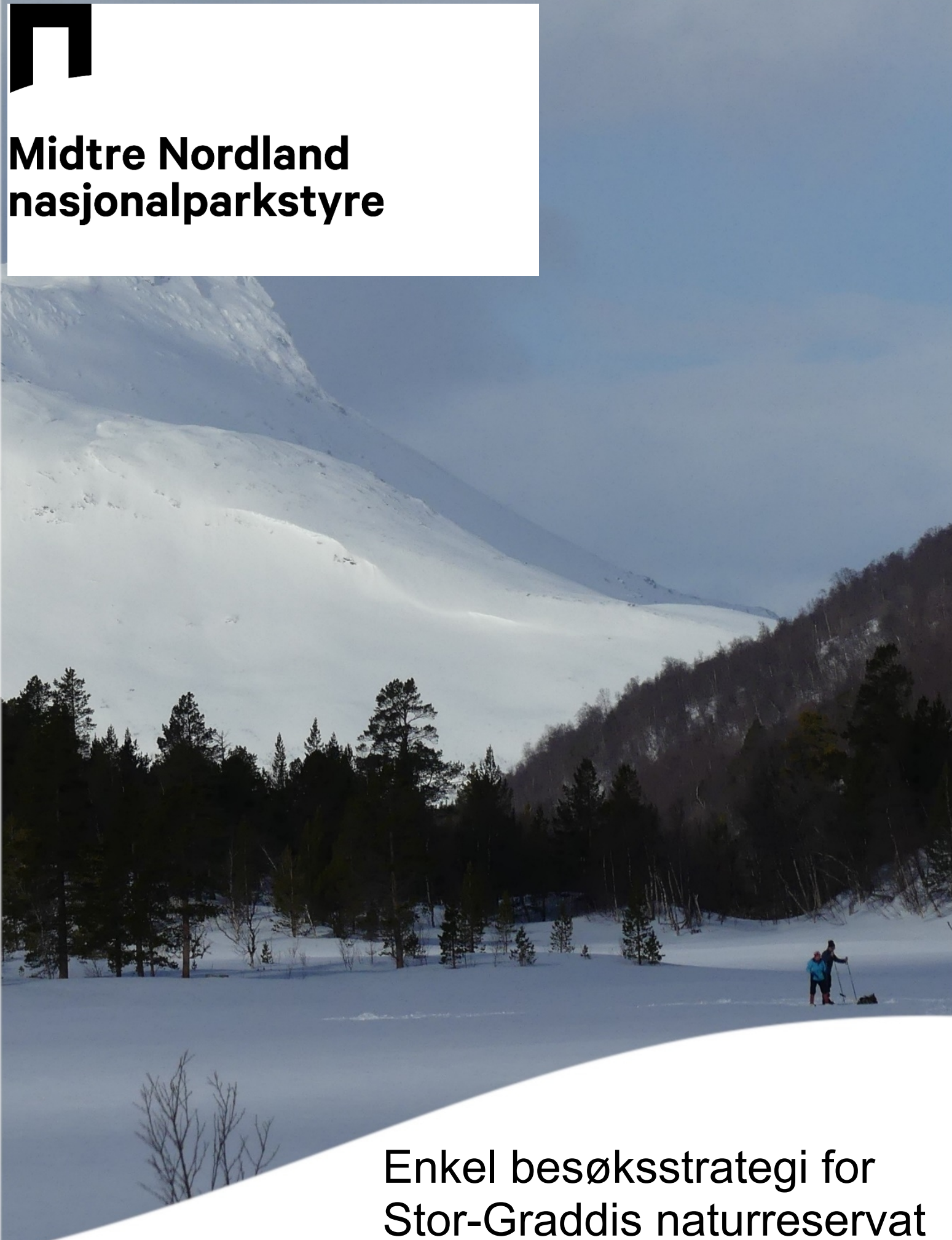

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

**Enkel besøksstrategi for
Stor-Graddis naturreservat**

Fremsidebilde: Storgraddisvatnet med utsikt mot Solvågtind (foto: Johan Rova).

1. Innledning

Stor-Graddis naturreservat ble vernet i desember 2000 for å bevare en variert og spesiell furuforekomst med tilhørende plante- og dyreliv og økologiske prosesser. Naturreservatet har en gammel og storvokst furuskog, og betydelig med tørrgadd og læger. Slike områder med gammel furuskog er sjeldne i Norge. Området har også spesielle botaniske kvaliteter knyttet til den kalkrike grunnen i området. Bruken av området er begrenset, men man ser en tendens til økende trafikk spesielt til Storgraddisvatnet. Bålbrenning er i utgangspunktet forbudt i Stor-Graddis naturreservatet. Det finnes derimot unntak fra bålforbudet ved bruk av medbrakt ved og på snødekt mark, eller på merkede og tilrettelagte bålplasser. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for naturreservatet, og tok over forvaltningsansvaret fra Fylkesmannen i Nordland den 1. oktober 2015.

Målet med denne besøksstrategien er å beskrive hvordan man best kan ivareta de sårbare natur- og verneverdiene i Stor-Graddis naturreservat samtidig som man legger til rette for at de besøkende skal få en god opplevelse av naturreservatet. Den største utfordringen i Stor-Graddis er skade og ødeleggelse på den gamle furuskogen i forbindelse med vedsanking, bålbrenning og treklating. Det er per i dag ikke noe mål om økt bruk av området, men det er et behov for å håndtere den bruken som allerede er der for å unngå forringelse av verneverdiene. Det er gjort noen tiltak i området med tanke på dette, som tilrettelagte bålplasser med tilkjørt ved.

2. Kunnskapsgrunnlaget

Formålet med fredningen av Stor-Graddis naturreservat er å bevare en variert og spesiell furuforekomst med alt naturlig plante- og dyreliv og med alle de naturlige økologiske prosessene.

Av spesielle kvaliteter kan nevnes at området:

- har botaniske interesser knyttet til kalkrik grunn,
- har en gammel og storvokst furuskog, og betydelig med tørrgadd og læger.

Stor-Graddis naturreservat ligger mellom riksveg 77 og Graddiselve i sør, og Skaitiveien i nord (**figur 1**). Naturreservatet har et areal på 4 600 dekar, og strekker seg fra 400- til 600 moh. Lokaliteten karakteriseres som subalpin barskog eller «fjellskog», med furu av grove dimensjoner. Topografien i området er variert, med tydelige «paller» i terrenget. Storgraddisvannet ligger vest i området, og er et populært fiskevann med røye. I tillegg består området av noe myr. Stor-Graddis naturreservatet er lettest tilgjengelig fra Skaitiveien, der det er flere parkeringsplasser langsmed veien. Statskog SF er grunneier i hele naturreservatet.

Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

Det er spor etter tømmerdrift i området, blant annet med rester etter et lite sagbruk trolig fra rundt 1960.

2.1 Sårbare naturverdier

Den gamle furuskogen med tilhørende død ved (grove kvister, gadd og læger) er spesielt sårbar for menneskelig påvirkning. Det er da i hovedsak snakk om vedsanking i forbindelse med bålbrekking i området. I Fennoskandia er, for alle organismegrupper til sammen, anslagsvis 7 000 arter mer eller mindre sterkt knyttet til død ved. 17 % av artene på den norske rødlista fra 2006 har tilknytning til død ved. Det er trolig en del verdifulle og truede arter knyttet til både grov (gadd, læger) og mindre grov (greiner, kvister) død ved i området.

Bilde 1: I Stor-Graddis naturreservat finnes storvokst furu, og mye død ved (gadd, læger, greiner og kvister) som er sårbare for ødeleggelser (foto: Marte Turtum).

2.2 Kunnskapsmangel

Det er registrert noen artsfunn i området på artsobservasjoner.no, de fleste fra en registrering i 2017. Disse registreringene er ikke knyttet opp til noen rapport. Det finnes ingen helhetlig naturkartlegging av området fra nyere tid, og det må sies at kunnskapen om området er mangelfull.

Mange av de artsobservasjonene som er gjort både i og inntil Stor-Graddis naturreservatet er kjuker, og med tanke på den høye andelen død ved og graden av gammelskog er det trolig et stort og interessant mangfold med sopp og lav i

Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

naturreservatet. Det burde gjennomføres en grundigere kartlegging for å undersøke dette nærmere.

Inntil slike undersøkelser er blitt gjennomført må føre-var-prinsippet komme til anvendelse i forhold til ny tilrettelegging for besøkende, spesielt med tanke på nye stier og skilting til gammelfuruer med mye gadd og tørkvist der det potensielt kan finnes verdifulle forekomster av laver og kjuker som trues av vedsanking og ødeleggelser.

2.3 Den besøkende og bruk av Stor-Graddis naturreservat

Bilde 2: Isfiskere på Storgraddisvatnet (foto: Marte Turtum).

Stor-Graddis naturreservat har i dag begrenset med besøkende, og bruken er relativt oversiktlig. Det er de senere årene observert en tendens til økt bruk av naturreservatet, spesielt i forbindelse med området rundt Storgraddisvatnet. Blant annet var det tidligere ikke noen tydelig sti ned til Storgraddisvatnet, men i dag er denne blitt godt synlig både fra veien og fra vannet. Stien er ikke merket. Storgraddisvatnet er en av de viktigste opplevelsene i verneområdet, og er et populært fiskevann (både sommer og vinter) med storslagen utsikt til Solvågtind. Stor-Graddisvatnet er i 2020 også et mål i «Trimkassejakten» som Saltdal kommune arrangerer hvert år, og dette vil trolig også føre til økt besøk i naturreservatet. Ellers er opplevelsene i verneområdet knyttet til jakt og storfuruene i gammelskogen, samt brukere av DNT-stien som går gjennom området i øst.

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

De besøkende i naturreservatet kan deles inn i flere grupper:

Lokale og hyttefolk på dagstur

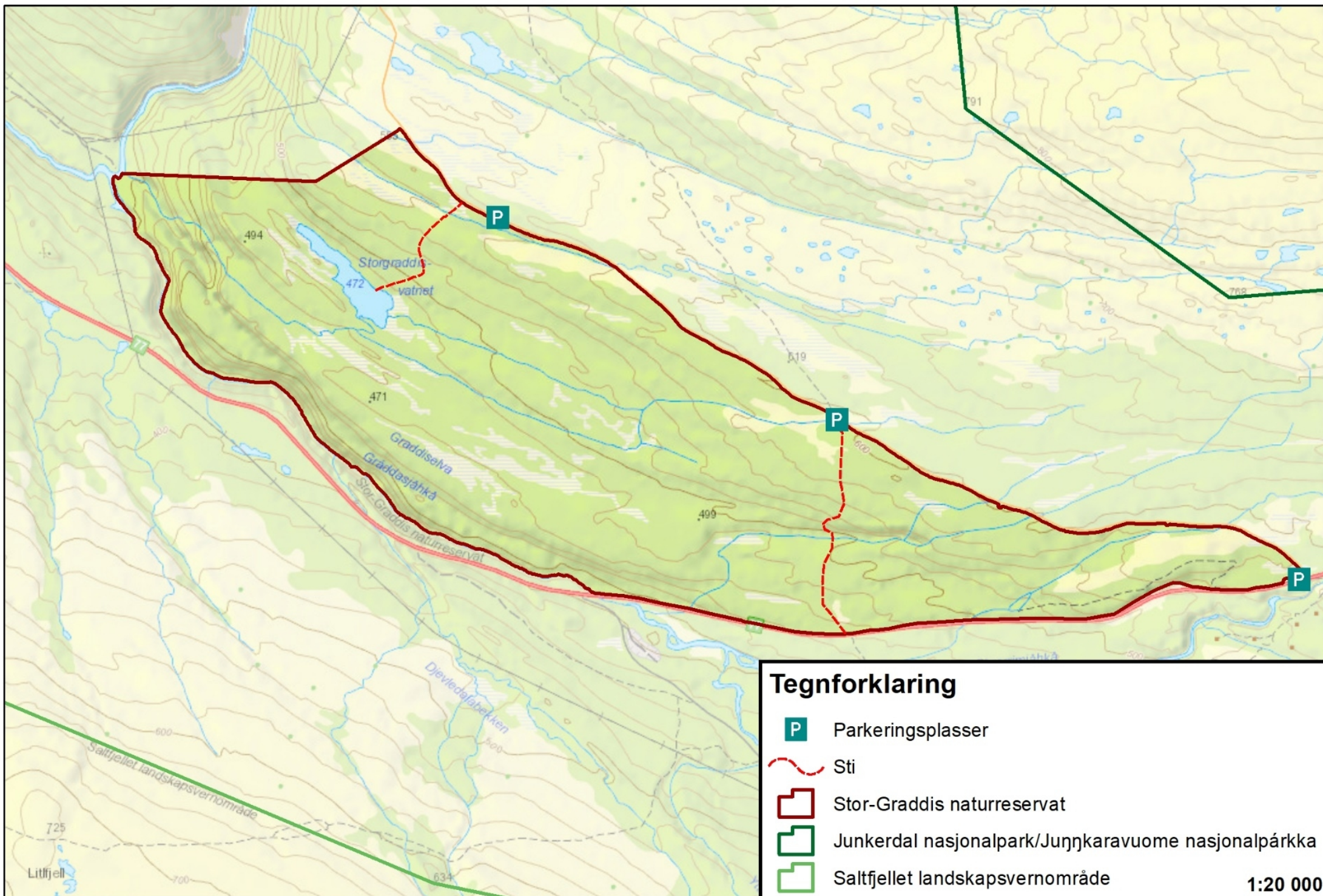
Området er mest brukt av lokale innbyggere i Saltdal kommune, i tillegg til noe hyttefolk. Storgraddisvatnet er et populært turmål blant denne gruppen. De største furuene har nok også noe besøk av lokale.

Jegere

Området er brukt fast av elgjegere hvert år. I tillegg er naturreservatet brukt til småfugljakt, da primært til storfugljakt.

Forbipasserende

DNT-stien krysser Stor-Graddis naturreservat i øst, og på den måten får området også en annen type besøkende som bare går rett igjennom verneområdet.

Figur 1: Oversiktskart over Stor-Graddis naturreservat. Kartet viser parkeringsplasser, DNT-stien gjennom reservatet i øst og stien ned til Storgaddisvatnet.

3. Mål og strategiske grep

3.1 Mål med besøksforvaltning

Mål for verneverdiene

Verneverdiene skal ikke forringes. Spesielt viktig er det at død ved, både døde greiner og kvister på levende trær og død ved som ligger på bakken, får bli urørt.

Mål for de besøkende

Samtidig som verneverdiene skal ivaretas skal det også tilrettelegges for at de besøkende som bruker området i dag skal få en god opplevelse av verneområdet. Tilretteleggingen er knyttet til området rundt Storgraddisvatnet.

Behovet for tilrettelegging vil bli større dersom bruken øker. Per i dag er det ikke ønsket om å legge til rette for en økt bruk av området, men det er et behov for å styre den ferdselen som allerede finnes her og som forventes å ha en viss økning.

3.2 Strategiske grep

Tilrettelagte bålplasser

Det er allerede gjennomført noe tilrettelegging i Stor-Graddis naturreservatet for å skåne området mot uønsket aktivitet. Det er etablert to bålplasser med informasjon om bålbrekking ved Storgraddisvatnet (**figur 2**). Ved bålplassene er det satt opp informasjonstavler om bålforbudet, men disse er per dags dato (våren 2020) kun midlertidige og må byttes ut. Bålplassene har også vedstativ med tilkjørt ved for å forhindre at det blir gjort ødeleggelser på den gamle skogen (vedsanking og brekking av død ved).

Bilde 3: Vedstativ ved tilrettelagt bål plass ved Storgraddisvatnet (foto: Marte Turtum).

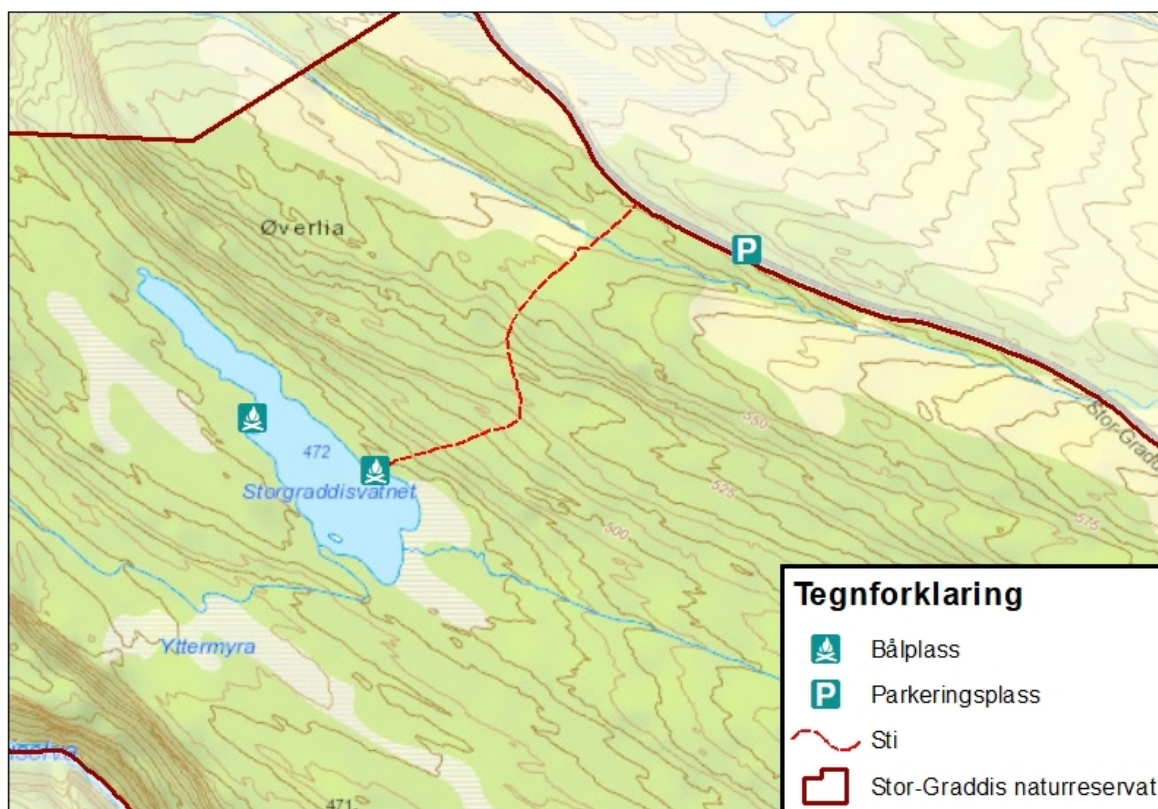

Midtre Nordland nasjonalparkstyre

Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

Skilting av sti

Den eneste merkede stien i naturreservatet er DNT-stien som går gjennom området i øst. De senere år har økt besøk til Storgraddisvatnet ført til at det har blitt en godt synlig sti fra veien og til vannet. Stien er tydelig fra veien og et stykke nedover, og fra vannet og et stykke oppover, men forsvinner i området mellom. For å legge til rette for de besøkende skal denne stien merkes og skiltes med utgangspunkt i den nord-vestlige parkeringsplassen, se kart under (**se figur 2**).

Figur 2: kartutsnittet viser Storgraddisvatnet med tilrettelagte bålplasser og stien som blir brukt ned til vannet samt parkeringsplass.

Temaplakater/ informasjonsskilt ved parkering

Det er et generelt behov for nye skilt og temaplakater i Stor-Graddis naturreservatet. Det finnes noe skilting og informasjon, men disse er gamle og mangelfulle og samsvarer ikke med merkevaren «Norges nasjonalparker». Ved parkeringsplassen ved DNT-stien i sør-øst er det gamle, utdaterte informasjonstavler om bålforbudet i naturreservatet.

Det bør på plass nye temaplakater med informasjon om og kart over naturreservatet ved parkeringsplassene, primært den sør-østlige parkeringsplassen ved DNT-stien. Det må vurderes om det er behov for en lignende plakett ved parkeringen i nærheten

Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

av stien ned til Storgraddisvatnet med tanke på en økning i besøkende til dette området. På denne parkeringsplassen bør det i alle fall opp informasjon om bålforbudet og vises til de tilrettelagte bål plassene.

Storfuluene

I Stor-Graddis naturreservatet finnes det flere store furuer. Salten Friluftsråd har kommet med innspill om å gjennomføre en aldersanalyse av ei spesielt stor furu for å bruke denne i pedagogisk sammenheng, samt legge til rette for økt besøk hit ved skilting.

Treet er svært fristende å klatre i, og har mange døde greiner som da vil være utsatt for ødeleggelser. Slike store furuer er sjeldne, og som tidligere nevnt er ikke området og dette treet kartlagt med tanke på sårbare og sjeldne arter som er knyttet til slike biotoper. Det ønskes derfor ikke en tilrettelegging for økt besøk til treet. Hvis aldersdanalyse skal gjennomføres må det skje innenfor rammene av en større studie og etter særskilt behandlet dispensasjon.

I området rundt Stor-Graddis finnes det andre store furuer som allerede er godt kjent og som kan dekke det samme behovet som «studieobjekt» i pedagogisk sammenheng. «Dypendronningen» i Dypen naturreservat er omtrent like stor, og er allerede et populært turmål. Hit går det sti, og det er også gjort tilrettelegging for de besøkende med tilkjørt ved og merket bål plass langs stien. «Metusalem» er en annen stor furu ved Graddis Fjellstue som også allerede er godt kjent, og som kan brukes i undervisningsopplegg.

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

4. Tiltaksplan

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartner	Gjennomføring/ Prioritet
Utkjøring av ved og vedlikehold av vedstativ/ bål plass	Forvaltningsmyndighet	Statskog Fjelltjenesten	Årlig
Permanente infoskilt i aluminium ved etablerte bål plasser	Forvaltningsmyndighet	Statskog Fjelltjenesten	2021
Skilting og merking av sti ned til Storgraddisvatnet (retningsskilt)	Forvaltningsmyndighet	Statskog Fjelltjenesten	2021
Permanente aluminiumskilt ved parkeringsplasser med informasjon om Stor-Graddis natur med kart	Forvaltningsmyndighet	Statskog Fjelltjenesten	2021/ 2022
Artskartlegging knytt til gammelskogen m/ død ved	Forvaltningsmyndighet		2021/2022

Foreløpig bare et forslag, ikke prioritert:

- Har vært foreslått å lage en oversikt/hefte over kulturminner og drifta som har foregått i området.